

Onderwerp Begroting 2024 Spaarne Werkt	
Nummer	2023/565044
Portefeuillehouder	Loenen, D. van
Programma/beleidsveld	3.1 Werk
Afdeling	WI
Auteur	Lunenburg, M. van
Telefoonnummer	023-5113824
Email	mlunenburg@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Spaarne Werkt is sinds 1 januari 2022 het Participatiebedrijf in Zuid-Kennemerland voor de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort. Het bestuur van Spaarne Werkt heeft op donderdag 20 april 2023 ingestemd met de ontwerpbegroting 2024. Voor Haarlem betekent dit voor 2024 een additionele bijdrage van € 380.185. De ontwerpbegroting van Spaarne Werkt is daarmee voor 2024 weliswaar sluitend, maar het Participatiebedrijf ziet zich geconfronteerd met grote uitdagingen om het tekort niet verder op te laten lopen.</p> <p>De oorzaak van deze financiële situatie is terug te voeren op twee ontwikkelingen. Ten eerste, de keuzes die het rijk heeft gemaakt, bij de invoering van de Participatiewet in 2015, hebben inmiddels een grote invloed op de bedrijfsvoering. Ten tweede is een aantal externe ontwikkelingen zoals gestegen energiekosten en loonsverhogingen die forse impact op de ontwerpbegroting hebben.</p> <p>Het is van groot belang om de kwetsbare doelgroep aan het werk te houden, maar ook om dit op een financieel gezonde manier te doen. Voor de ontwerpbegroting van 2024 betekent het dat de groei in formatie tot een minimum is beperkt. Dat vraagt om duidelijke keuzes, onder andere ten aanzien van het huidige aanbod aan werksoorten. Het bestuur heeft begin 2023 een extern onderzoek uitgezet naar een Duurzame Toekomst Spaarne Werkt, waarbij breder wordt gekeken dan alleen beschut werk. De resultaten hiervan zijn medio 2023 bekend. Daarnaast heeft het bestuur Spaarne Werkt een taakstelling meegegeven om op korte termijn de formatie in lijn te brengen met de krimpende organisatie. In de ontwerpbegroting 2024 is al rekening gehouden met de effecten van deze maatregelen.</p>

Het begrotingsjaar 2024 is het derde jaar waarin Spaarne Werkt in zijn nieuwe opzet functioneert. Met de komst van de Participatiewet in 2015 stopte de nieuwe instroom in de WSW. Daarvoor in de plaats kwamen drie nieuwe regelingen 1) Nieuw Beschut Werk 2) Banenafpraak en 3) Loonkostensubsidie. De Participatiewet ging ook gepaard met een versobering van de re-integratiemiddelen van gemeenten. Samen met de kostenstijgingen als gevolg van de inflatie, cao en wettelijke minimumloon zorgen deze ontwikkelingen voor grote uitdagingen voor Spaarne Werkt. Hoe dit uitwerkt op de ontwerpbegroting 2024 wordt in de paragraaf 4 'argumenten' nader toegelicht.

Het bestuur van Spaarne Werkt heeft op donderdag 20 april 2023 ingestemd met de ontwerpbegroting voor 2024. Op basis van de (gewijzigde) Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) moet de begroting vóór 15 september 2023 aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland worden gestuurd. De raden van de aan de gemeenschappelijke regeling Spaarne Werkt deelnemende gemeenten worden in de gelegenheid gesteld hun zienswijze over de ontwerpbegroting vóór 6 juli 2023 kenbaar te maken aan het bestuur van Spaarne Werkt.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Zijn zienswijze op de ontwerpbegroting van 2024 voor het Participatiebedrijf Spaarne Werkt vóór 5 juli 2023 kenbaar te maken aan het bestuur van Spaarne Werkt.
2. Positief te adviseren met betrekking tot de ontwerpbegroting 2024 voor Spaarne Werkt.

3. Beoogd resultaat

De ontwerpbegroting 2024 voor Spaarne Werkt draagt bij aan de continuering van werk voor medewerkers in de sociale werkvoorziening (Wsw) en de organisatie en realisatie van nieuw beschut werk, re-integratie voor werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt en leerwerktrajecten voor jongeren zonder beroeps- of startkwalificatie.

4. Argumenten

1. Spaarne Werkt presenteert een sluitende ontwerpbegroting voor 2024.

Spaarne Werkt als geheel werkt in het begrotingsjaar 2024 met een sluitende begroting, dankzij een aanvullende bijdrage van € 443.175 voor de vier gemeenten samen, waarvan € 380.185 voor Haarlem. Er wordt in de ontwerpbegroting onderscheid gemaakt in 3 programma's: programma Werk (uitvoering Wet sociale werkvoorziening, nieuw beschut werk en duurzame activiteiten gericht op werk), programma Re-integratie en programma Jongeren. Het programma 'Werk', met de uitvoering van de Wsw en beschut werk als belangrijkste onderdelen, beslaat verreweg het grootste deel van de exploitatie van Spaarne Werkt.

De financiële middelen die door gemeenten ter beschikking zijn gesteld, worden direct aangewend voor de uitvoering van de taken op het gebied van betaald werk en ondersteuning naar betaald werk.

2. Programma Werk: onderdeel uitvoering Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en nieuw beschut werk (Participatiewet).

De rijksmiddelen (Integratie-uitkering participatie Wsw) die Spaarne Werkt van de gemeente ontvangt voor de Wsw zijn al jaren niet toereikend om de personeelskosten volledig te dekken. Dit komt omdat de loonkosten van de Wsw hoger zijn dan de integratie-uitkering. Het tekort neemt echter wel af, in 2024 is € 23.572 negatief begroot ten opzichte van € 1.074.469 oorspronkelijk begroot 2023. Door de structurele afname van de Wsw-populatie, in 2024 met gemiddeld 32,3 en de ouder wordende populatie staat het exploitatieresultaat echter wel onder druk. Niet alleen omdat het verdienvermogen van de wsw-populatie afneemt, maar ook omdat het in de praktijk moeilijk blijkt om leidinggevende functies die eerder door wsw-personeel werden ingevuld door nieuwe doelgroepen te laten vervullen. Hiervoor wordt dan een beroep gedaan op regulier personeel. De middelen die de gemeenten van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van (nieuw) beschut werk zijn niet toereikend. De uitvoeringskosten van beschut werk liggen namelijk aanzienlijk hoger dan de middelen die door het Rijk beschikbaar worden gesteld. Dit komt omdat de medewerkers met een indicatie beschut werk, in 2024 is het aantal begroot op 122, een hogere begeleidingsbehoefte en grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben dan de oude Wsw-medewerkers. Er is structureel aanvullende financiering nodig om de kosten van de werkplek en organisatie te dekken. Om het gevarieerde aanbod aan werk voor de doelgroep wsw en beschut werk overeind te houden, bijvoorbeeld Kringloop en Kleding en Groen, doet Spaarne Werkt in toenemende mate een beroep op reguliere arbeidskrachten. Hoewel het bestuur Spaarne Werkt bij deze ontwerpbegroting 2024 een taakstelling heeft meegegeven om de stijging in formatie sterk terug te dringen (zie punt 3), is dit deels nog terug te zien in stijging van de formatie in 2024.

3. Programma Werk: Ontwikkelopgave terugbrengen kosten (nieuw) beschut werk.

In het raadsbesluit over de vorming van een Participatiebedrijf is afgesproken dat Spaarne Werkt een ontwikkelopgave heeft om de tekorten op beschut werk gedurende drie jaar terug te dringen naar nul in jaar 2024. Deze doelstelling wordt niet gehaald. Hoewel er zeker nog kansen liggen om de instroom te vergroten voor mensen met een banenafpraak of indicatie nieuw beschut of het verder ontwikkelen van leerlijnen, is op korte termijn geen grote instroom te verwachten. Daar tegenover staat dat de kosten voor onder andere energie en lonen eerder zullen stijgen dan dalen. Om een duurzame gezonde bedrijfsvoering te realiseren en tegelijkertijd mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt aan het werk te houden, heeft het bestuur begin 2023 een extern adviesbureau de opdracht gegeven onderzoek uit te voeren naar een Duurzame Toekomst Spaarne Werkt. Daarmee wordt ook de focus op het terugdringen van nieuw beschut losgelaten en verlegd naar de resultaten van de drie programma's Werk, Re-integratie en Jongeren tezamen. De uitkomsten worden medio 2023 verwacht. Daarnaast heeft het bestuur Spaarne Werkt een taakstelling meegegeven om op de korte termijn de formatie te beperken en meer in lijn te brengen met de

krimpente organisatie. In de ontwerpbegroting 2024 is al rekening gehouden met de effecten van deze maatregelen.

4. Programma Re-integratie is nagenoeg kostendekkend.

Het programma Re-integratie is bedoeld voor werkzoekenden in de Participatiewet met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt. De dienstverlening omvat re-integratietrajecten waarbij werkzoekenden worden ondersteund en bemiddeld naar werk. Jaarlijks worden afspraken gemaakt over het aantal trajecten en de invulling van de dienstverlening. De ontwerpbegroting voor het onderdeel re-integratie is nagenoeg sluitend. Zowel de inkomsten als kosten stijgen min of meer in gelijke tred met de indexering.

5. Programma Jongeren is niet kostendekkend.

Het programma Jongeren, georganiseerd binnen het bedrijfsonderdeel 'Perspectief' biedt intensieve leerwerktrajecten aan voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar die zijn uitgevallen in het reguliere onderwijs. Het gaat om minimaal 50 leerlingen per jaar. De met de leerwerkbedrijven te realiseren 'eigen' netto omzet is niet toereikend om alle bedrijfskosten van 'Perspectief' geheel te dekken. Dit is ook logisch omdat de activiteiten waarmee de omzet wordt gerealiseerd in opleidingstrajecten betreft. Om deze reden zijn er naast eigen omzet overige opbrengsten, zoals onderwijssubsidie, gemeentelijke subsidie en ESF-subsidie, nodig om deze werkbedrijven te kunnen exploiteren. Voor 2024 is het EFS-subsidiebedrag begroot op € 300.000. Het begrote tekort op het programma Jongeren wordt met name veroorzaakt door stijging van de overige bedrijfskosten waaronder met name energie en huur en door stijging van de loonkosten.

6. Aanvullende bijdrage 2024 Spaarne Werkt

De ontwerpbegroting 2024 resulteert voor alle deelnemers gezamenlijk in een aanvullende bijdrage van € 443.175. Het aandeel van Haarlem hierin is € 380.185. In de Kadernota 2024 is in lijn met de ontwerpbegroting een bijstelling opgenomen van € 400.000 structureel. Dit bedrag is met name opgenomen ter dekking van het tekort op beschut werk, maar ook met het oog op de negatieve effecten van de hoge inflatie en loonstijgingen.

5. Risico's en kanttekeningen

1. Economische ontwikkelingen

In de ontwerpbegroting wordt ervan uitgegaan dat met name de hoge inflatie in 2023 in 2024 zal stabiliseren. Het is echter onzeker hoe de gevolgen van de inflatie ook in 2024 nog zullen doorwerken in de inkoopkosten of kosten voor ambtelijk personeel (cao loopt tot 31 december 2023). Voor 2024 is een aanname gedaan van 3,1% loonstijging. Daarnaast blijft de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt een risico voor de verwachte instroom van deelnemers uit de

doelgroepen van Spaarne Werkt. Een lagere instroom zet de verhouding tussen formatie en krimp in de organisatie verder onder druk.

2. Het verdienvermogen van Spaarne Werkt structureel onder druk

Het verdienvermogen van Spaarne Werkt staat de komende jaren structureel onder druk vanwege de ouder en beperkt inzetbaar wordende populatie van de Wsw, terwijl de instroom van nieuwe doelgroepen achterblijft en bovendien hogere begeleidingskosten met zich meebrengt. Het is van groot belang om de kwetsbare doelgroep aan het werk te houden, maar ook om dit op een financieel gezonde manier te doen. Dat laatste kan niet zonder structurele hogere additionele bijdragen van gemeenten. Het bestuur heeft een extern onderzoek ingesteld naar een Duurzame Toekomst Spaarne Werkt. Dat onderzoek moet inzicht geven in de bedrijfsvoering in relatie tot het verdienvermogen en scenario's aandragen. De resultaten hiervan worden medio 2023 verwacht. Hoewel de verwachting is dat de effecten van beide maatregelen in 2023 zichtbaar zijn, bestaat het risico dat de opgave waarvoor Spaarne Werkt staat niet volledig in 2024 is gerealiseerd.

3. Tekort beschut werk

De kosten van de uitvoering van beschut werk en de financiering daarvan, zijn nadrukkelijk een punt van aandacht. Momenteel is de uitvoering van beschut werk fors verliesgevend en gemeenten zetten additionele financiering in om te komen tot een kostendekkende exploitatie. Het risico bestaat dat het tekort toeneemt bij een mogelijk grotere toename van het aantal fte's dan nu in de ontwerpbegroting 2024 is geraamd. Een oplopend tekort zal of door verhoging van de gemeentelijke bijdrage of door aanwending van een deel van de algemene reserve van Spaarne Werkt moeten worden opgevangen. Het bestuur van Spaarne Werkt monitort de ontwikkelopgave zoals bij risico 2 aangegeven.

4. Landelijke ontwikkelingen en cao-afspraken

De loonkosten worden bepaald door de arbeidsvoorwaarden zoals die zijn overeengekomen door de VNG en vakbonden en zijn vastgelegd in de 'cao Aan de Slag'. Deze cao voorziet onder andere in een salariering op het niveau van het minimumloon of, afhankelijk van de inschaling, iets daarboven en een pensioenregeling bij het PWRI. Op de hoogte van de loonkosten heeft Spaarne Werkt nauwelijks invloed. De cao voor niet-regelingsgebonden personeel loopt 31 december 2023 af. In de ontwerpbegroting 2024 is rekening gehouden met een loonstijging van 3,1%, maar kan dus hoger of lager uitvallen.

5. Wegvallen ESF financiering risico bij programma Jongeren.

In de ontwerpbegroting 2024 is voor het programma 'Jongeren' rekening gehouden met een bedrag van € 300.000 ESF-subsidie. Hierbij is de gerechtvaardigde veronderstelling dat de ESF- 'Jongeren' programma's, gericht op het voorkomen van jongerenwerkloosheid, de komende jaren worden gecontinueerd en dat er ESF-subsidie voor het programma 'Jongeren' beschikbaar wordt gesteld. De mogelijkheid bestaat echter dat ESF-programma's niet of in mindere mate worden voortgezet. Dit

vormt een risico voor de ontwerpbegroting van het programma 'Jongeren' omdat een deel van de financiering, die nodig is voor een sluitende exploitatie, wegvalt. In dit geval zullen stakeholders van 'Perspectief' worden gevraagd aanvullende financiering beschikbaar te stellen.

6. WSW-compensatie via rijks-circulaires.

In de ontwerpbegroting 2024 is als uitgangspunt genomen dat de hogere kosten vanwege indexering van de lonen voor de Wsw volledig worden gecompenseerd door de integratie-uitkering Participatie vanuit het gemeentefonds. Dit is een reële veronderstelling gezien de ervaringscijfers uit voorgaande jaren. Een positieve bijstelling is echter geen garantie en kan op enig moment ook negatief uitpakken. De definitieve bedragen voor 2024 zullen eind mei a.s. beschikbaar komen. Mogelijk negatieve afwijkingen op de bedragen zoals deze in de ontwerpbegroting zijn opgenomen vormen een risico voor de ontwerpbegroting. Tekorten zullen daarom met aanvullende bijdragen van de gemeente moeten worden gecompenseerd.

6. Uitvoering

De zienswijze van de raad over de ontwerpbegroting wordt zo spoedig mogelijk, uiterlijk 5 juli 2023, aan het bestuur van Spaarne Werkt overgebracht. Het bestuur stelt vervolgens de ontwerpbegroting 2024 vast. Vóór 15 september 2023 wordt de begroting aangeleverd bij Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

7. Bijlagen

- Bijlage 1 Ontwerpbegroting Spaarne Werkt 2024.